

PROJEKT BUDOWLANY

na rozbiórkę (zasypanie) rowów na terenie ostoi cietrzewia Rabinówka w ramach projektu „Czynna ochrona cietrzewia na terenie Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 Puszcza Knyszyńska – etap II”.

w obrębie Kolonia Mielezki gmina Gródek, powiat białostocki

Gmina Gródek, obręb Kolonia Mielezki, dz. nr ewid.: 726, 756

Inwestor:
Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków
ul. Kolejowa Wejmutka
17-230 Białowieża

Autor opracowania
mgr inż. Włodzimierz Stepaniuk
ul. Morelowa 3
15-801 Białystok
upr. bud. 291/72/73/BŁ

Białystok wrzesień 2014

CZEŚĆ ARCHITEKTONICZNO-BUDOWLANA

1. Wiadomości wstępne

Projekt budowlany na rozbiórkę (zasypanie) rowów na terenie ostoi cietrzewia Rabinówka w ramach projektu „Czynna ochrona cietrzewia na terenie Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 Puszcza Knyszyńska – etap II” w gminie Gródek, powiat białostocki, opracowany został na zlecenie Polskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków, ul. Kolejowa Wejmutka, 17-230 Białowieża przez mgr inż. Włodzimierza Stepaniuka zam. ul. Morelowa 3, 15-801 Białystok.

Celem projektowanej inwestycji jest powstrzymanie degradacji torfowiska, które w przeszłości zostało odwodnione rowami a obecnie obserwuje się dalszą degradację. Podstawowym i niezbędnym celem rozbiórki urządzeń jest zablokowanie i powstrzymanie odpływu wody z torfowiska. Podwyższenie uwilgotnienia po wykonaniu projektowanej rozbiórki zatrzyma degradację i stworzy warunki do odrodzenia się torfowiska z jego zawartością przyrodniczą.

2. Materiały wyjściowe

Przy opracowaniu projektu budowlanego na wykonanie rozbiórki wykorzystano następujące materiały:

1. Mapa topograficzna w skali 1:10000
2. Mapa ewidencyjna w skali 1:5000
3. Mapa do celów projektowych w skali 1:1000
4. Hydrologia – K. Dębski
5. Hydrogeologia – Z. Pazdro
6. Melioracje wodne – Cz. Zakaszewski
7. Gruntoznawstwo techniczne – W. Kollis
8. Mapa izolinii średnich i niskich spływów jednostkowych – Stachy, Herbst, Orsztynowicz
9. Warunki techniczne prowadzenia robót z zakresu melioracji i gospodarki wodnej na terenach o szczególnych wartościach przyrodniczych – zespół pod kier. Prof.dr hab. P. Ilnickiego
10. Ochrona środowiska w budownictwie wodnym – A. Żbikowski, J. Żelazo
11. Zasady odbudowy i budowy urządzeń małej retencji – Min. Pol. CBSiPWN Warszawa
12. Badania terenowe własne dotyczące cieków, rowów, lokalizacji istniejących budowli, dróg, roślinności, uwilgotnienia i użytkowania pomiarów przekrojów poprzecznych w miejscach posadowienia projektowanych urządzeń małej retencji.

3. Opis obszaru pod względem hydrograficznym

Położenie geograficzne

Teren objęty projektowaniem położony jest na Wysoczyźnie Białostockiej w Niece Gródecko-Michałowskiej (Kondracki). Hydrologicznie zadanie to ulokowane jest w górnym biegu rzeki Supraśl w widłach tej rzeki i Ciekę Tartaczno.

Klimat, opady atmosferyczne

Zgodnie z podziałem Polski na dzielnice i regiony rolniczo-klimatyczne (Gumiński) zlewnia rzeki Supraśli i Cieku Tartacznego w obrębie, których znajduje się rozpatrywany obszar położona jest w dzielnicy podlaskiej. Charakterystyczne tu są znaczne wpływy klimatu kontynentalnego. Liczba mroźnych dni wynosi od 50 do 60 w roku, zaś dni z przymrozkami 110 do 138. Średnia roczna temperatura waha się od 6,5° C do 7,0° C. Dla stacji meteorologicznej w Białymstoku średnia roczna temperatura z wielolecia wynosiła 6,8° C. Najcieplejsze miesiące to: czerwiec, lipiec i sierpień ze średnimi temperaturami od 16,5° C do 17,6° C. Najchłodniejszymi miesiącami były styczeń i luty, dla których średnia z wielolecia wynosi odpowiednio -4,5° C i -4,2° C. Czas zalegania pokrywy śnieżnej wynosi 80-87 dni w roku. Opady oscylują w przedziale 407-735 mm. Jednak dane o wielkości opadów pochodzące ze stacji pomiarowej w Gródku z wielolecia wynoszą śr. 585 mm, max. 785 mm i min. 407 mm pokazują, że w obrębie zlewni odbiegają nieco od średniej z całego regionu.

Opis hydrograficzny

Rozpatrywany teren położony jest w zlewni rzeki Supraśl, która stanowi prawy dopływ Narwi. W ujęciu dokładniejszym leży w widłach Supraśli i Cieku Tartacznego. Jest to teren wododziałowy z odpływem do jednej i drugiej rzeki. Sieć hydrograficzna tego terenu to rowy melioracyjne wykonane w ubiegłym wieku. W większości są to rowy płytkie i tzw. ślady rowów, których obecny stan wynika z długoletniej eksploatacji. Rowy przeznaczone do rozbiórki to rowy z numerowanymi 1; 2; 3; 4; 5. Numeracja założona jest dla potrzeb niniejszego opracowania. Ponadto rów M-10B z zadania Supraśl Górna IV/2. Wszystkie rowy nie znajdują się na ewidencji w WZMiUW w Białymstoku, ul. Handlowa 6. Jednakże rowy te w przeszłości odwadniały ten teren, którego uwilgotnienie również obecnie można określić, jako niewystarczające dla celów ochrony torfowiska oraz awifauny rezerwatu „Rabinówka”. Wysokościowo teren ten położony jest w obrębie rzędnych: najniższej 141.00 na północy oraz 145.60 na południu. Jest to teren płaski lekko pochylony w stronę północną oraz do obu rzek.

4. Syntetyczny opis urządzeń piętrzących i wodnych.

Opracowanie projektu rozbiórki urządzeń poprzedzone zostało rozpoznaniem terenowym w celu uściślenia lokalizacji obiektów. W miejscach lokalizacji urządzeń wykonano szczegółowe rozpoznanie z pomiarami niwelacyjnymi koryt, rowów oraz terenu przyległego. Projekt zagospodarowania terenu opracowano na mapach do celów projektowych w skali 1:1000. Uwzględniając warunki terenowe, charakterystykę budowy geologicznej oraz warunki gruntowo – wodne zaprojektowano rozbiórkę (zasypanie) następujących urządzeń wodnych:

- rozbiórka (zasypanie) rowów nie będących na ewidencji WZMiUW w Białymstoku, ul. Handlowa 6:

Rów 1, L=75 m,

Rów 2, L=120 m,

Rów 3, L=95 m,

Rów 4, L=120 m,

Rów 5, L=115 m.

Razem 525 m.

- rozbiórka (zasypanie) rowów będących na ewidencji WZMiUW w Białymstoku, ul. Handlowa 6:

Rów M-10B, L=200 m z zadania Supraśl Górna IV/2.

Łącznie 725 m.

Rezerwat przyrody Rabinówka został utworzony w 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 257 poz. 2899 z dnia 14 grudnia 2005 r.) Jego powierzchnia wynosi 652,45 ha i jest administrowany przez Nadleśnictwo Waliły. Podstawowym zadaniem rezerwatu jest zachowanie, ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych, ostoi rzadkich i chronionych gatunków awifauny lęgowej **a w szczególności populacji cietrzewia**, na terenie Niecki Gródecko – Michałowskiej. Przewidywana rozbiórka (zasypanie rowów) położone jest bezpośrednio przy rezerwacie i w przyszłości tworzyć będzie jednolitą powierzchnię ostoi cietrzewia.

Zarówno zasięg jak i wielkość populacji cietrzewia w Polsce zmniejszyła się gwałtownie w ciągu ostatnich 30 lat. Cietrzew wyginął w wielu obszarach w tym głównie położonych w centralnej i południowo – wschodniej części kraju, a całkowita liczebność populacji spadła o około 95% od lat 70tych (z 40 tysięcy osobników do około 2 – 2,5 tysiąca ptaków obecnie). Gatunek ten jest uważany za jeden z najbardziej zagrożonych wyginięciem w Polsce. Do głównych przyczyn zanikania cietrzewia w kraju należą przede wszystkim niekorzystne przekształcenia warunków środowiskowych, powodujące zanik lub znaczne pogorszenie biotopu cietrzewia w jego ostojach. W ostatnich latach zaobserwowano zahamowanie spadku liczebności, a lokalnie nawet jej wzrost, co jest efektem wdrażanych programów ochrony czynnej. Jednakże w skali całego kraju sytuacja gatunku wciąż wydaje się bardzo poważna.

Cietrzew jest gatunkiem granicy lasu, który w warunkach naturalnych zasiedla obszary z dobrze zachowaną i szeroką strefą ekotonową, utworzoną z różnych stadiów sukcesyjnych lasu – od terenów otwartych do zwartych drzewostanów. W krajobrazie rolniczym cietrzew wykorzystuje głównie mozaikę terenów otwartych, nieużytków, lasków, zadrzewień i zakrzaczeń śródłąkowych. Z uwagi na postępującą intensyfikację użytkowania gruntów przez człowieka, biotop cietrzewia bardzo szybko zanika.

Problem zagrożeń dotyczących cietrzewia w Polsce jest złożony i zróżnicowany. Istnieje bardzo wiele różnych przyczyn, które w przypadku lokalnych populacji mogą w różnym stopniu wpływać na dynamikę ich liczebności. Spośród nich zdecydowanie największy wpływ mają wszelkie zmiany środowiskowe wynikające z użytkowania gruntów przez człowieka, takie jak osuszanie terenów podmokłych oraz intensyfikacja gospodarki rolniczej i leśnej. Dodatkowymi zagrożeniami o większym i bardziej uniwersalnym znaczeniu są zwiększona presja drapieżników oraz niepokojenie ptaków przez człowieka. Poniżej zamieszczono bardziej szczegółowy opis dotychczas zidentyfikowanych zagrożeń cietrzewia w Polsce, które wydają się mieć największy wpływ na niekorzystny trend krajowej populacji.

Bardzo istotnym problemem w wielu ostojach cietrzewia w kraju, jest zanik lub degradacja śródleśnych terenów podmokłych na skutek melioracji. Prace melioracyjne mające na celu osuszanie terenów podmokłych prowadzono na dużą skalę w latach 60tych i 70tych ubiegłego stulecia. Obecność terenów podmokłych (torfowisk) w ostojach cietrzewia jest bardzo istotna. Wysoki poziom wód gruntowych na torfowiskach jest naturalnym czynnikiem, który kształtuje optymalną strukturę przestrzenną i gatunkową zarówno roślinności zielnej jak

i drzewostanów dla cietrzewia. W wielu ostojach, naturalny, wysoki poziom wód gruntowych jest (lub był) tym czynnikiem, który w sposób naturalny kształtuje optymalną dla cietrzewia strefę ekotonową drzewostanu. Wraz z osuszaniem obszarów podmokłych, intensyfikacją gospodarki rolniczej i leśnej w ostojach, zanika przejściowa strefa ekotonowa, która jest niezbędnym elementem biotopu cietrzewia. Obszary podmokłe i ich obrzeża są często wykorzystywane przez ptaki jako tereny żerowiskowe, ponieważ dostarczają większą ilość pokarmu, w tym owadów, które są szczególnie istotne dla piskląt cietrzewia w pierwszych tygodniach życia. Optymalny poziom wód gruntowych wpływa na wytworzenie optymalnej struktury i składu gatunkowego roślinności, preferowanej jako pokarm w okresie wiosenno - letnim. Tereny podmokłe są również w znacznie mniejszym stopniu penetrowane przez drapieżniki i w związku z tym ograniczają ich niekorzystny wpływ na ptaki.

Dodatkowym, bezpośrednim zagrożeniem związanym z melioracjami, jest obecność gęstych sieci rowów melioracyjnych w ostojach, które ograniczają efektywną powierzchnię możliwą do wykorzystania przez stadka rodzinne cietrzewi i mogą być przyczyną zwiększonej śmiertelności piskląt, które topią się w rowach.

Cel wyżej wymienionych zadań ochronnych zostanie osiągnięty przez między innymi rozbiórkę (zasypanie) rowów.

Zasypanie rowów projektuje się wykonać gruntem miejscowym z terenów przyległych bezpośrednio do rowów. Będzie to przede wszystkim grunt z urobku tych rowów, który został rozplantowany po ich wykonaniu. Na mapach zostały zaznaczone miejsca pozyskania urobku dla każdego z tych rowów. Przy określaniu powierzchni pozysku gruntu uwzględniono głębokości rowów, a co za tym idzie objętości wynikające z głębokości na poszczególnych rowach. Powierzchnię po zasypaniu rowów pozostawia się do naturalnej sukcesji.

5. Wytyczne dotyczące wykonawstwa oraz eksploatacji obiektów

Realizację inwestycji najlepiej prowadzić w okresie letnim lub na przełomie lata i jesieni aż do wystąpienia mrozów i opadów śniegu. W miesiącach jesiennych przeważnie występuje najmniejsza ilość opadów atmosferycznych, co sprzyja wykonywaniu prac.

Pod względem wykonawstwa są to obiekty proste i nie powinny sprawiać trudności w trakcie rozbiórki (zasypania). Jeżeli rozbiórka (zasypanie) będzie wykonywana w jesieni lub zimie, na wiosnę należy sprawdzić efekty zagęszczenia zasypania. W przypadku wystąpienia nieprzewidzianych osiadań należy powstałe zagłębienia uzupełnić z zagęszczeniem

6. Ustosunkowanie się do decyzji i innych dokumentów formalno-prawnych.

Opracowanie projektu budowlanego poprzedzone zostało uzyskaniem następujących dokumentów formalno-prawnych:

- decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach wydana przez Wójta Gminy Gródek znak OŚ.6220.61.2013 z dnia 18 grudnia 2013 r.

- decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego wydana przez Wójta Gminy Gródek znak B.6733.1.2014 z dnia 12 marca 2014 r.

- decyzja o udzieleniu pozwolenia wodno-prawnego wydana przez Starostę Powiatu Białostockiego znak RŚ.6341.115.2014 z dnia 11.08.2014 r.

Zalecenia i warunki zawarte w decyzjach dotyczące projektowania zostały zrealizowane w trakcie opracowywania projektu budowlanego. Natomiast dotyczące realizacji inwestycji będą bezwzględnie realizowane w trakcie wykonawstwa.

SPIS TREŚCI

1. Wiadomości wstępne.....	2
2. Materiały wyjściowe.....	2
3. Opis obszaru pod względem hydrograficznym.....	3
4. Syntetyczny opis urządzeń piętrzących i wodnych.....	3
5. Wytyczne dotyczące wykonawstwa oraz eksploatacji obiektów.....	6
6. Ustosunkowanie się do decyzji i innych dokumentów formalno-prawnych.....	7